

ADMINISTRACJA / SCIENCE OF ADMINISTRATION

ANNA LEKSOWSKA

UDOSTĘPNIANIE NIERUCHOMOŚCI WOJSKOWYCH ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM I INNYM PARTNEROM SPOŁECZNYM

1. Wstęp

Budowanie więzi z organizacjami pozarządowymi jest jednym z fundamentów zmian w Siłach Zbrojnych RP. Proces ten dokonuje się w resorcie obrony narodowej na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. Natomiast w ostatnich latach nastąpił znaczący jakościowy i ilościowy rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także z innymi partnerami społecznymi resortu. Działalność społeczna i praca wolontariuszy na rzecz obronności w organizacjach pozarządowych jest wspierana przez resort obrony narodowej jako działanie ważne dla obu stron, przynoszące duże korzyści zarówno organizacjom, jak i stronie wojskowej pod względem promocji obronności sił zbrojnych.

Zakres współpracy zmienia się wraz ze zmianami przepisów wewnętrznych w resorcie, stwarzając coraz szersze perspektywy rozwoju współdziałania. Przepisy resortowe dały każdemu dowódcy jednostki wojskowej swobodę w decydowaniu o możliwości podpisywania porozumień. Sprzyja to rozwojowi aktywności społecznej na rzecz obronności oraz budowaniu więzi jednostek wojskowych ze środowiskiem lokalnym. Codzienne kontakty i wspólne przedsięwzięcia przyczyniają się do kształtowania pozytywnego wizerunku sił zbrojnych i służby wojskowej.

Podstawową formą zaangażowania społeczeństwa w działania na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa jest rozwijanie współpracy Sił Zbrojnych RP z organizacjami pozarządowymi, a także z innymi partnerami społecznymi, takimi jak jednostki samorządu terytorialnego, uczelnie, szkoły, muzea, organizacje kościelne, których obszary działania łączą się z dziedziną obronności. Świadomość wzajemnych więzi sprzyja z kolei procesowi uzawodowienia wojska.

Potrzeba współpracy nakłada się na jej obowiązek, wynikający z konstytucyjnej zasady „pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspól-

not” oraz z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i o wolontariacie.

Niniejszy artykuł ma na celu ukazanie, jak ważna jest współpraca jednostek wojskowych z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi. W związku z tym postawiono tezę, że współpraca resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami społecznymi jest jednym z filarów kreowania i realizowania polityki obronnej państwa. Prawidłowo prowadzona polityka obronna jest jednym z elementów administracji publicznej, której celem jest cel publiczny.

Na tym polu dochodzi do przenikania się prawa administracyjnego i prawa cywilnego. To ostatnie finalizuje współpracę w formie zawieranych porozumień. Jednak cały proces uzgodnień przed udostępnieniem nieruchomości wojskowych na powyższy cel opiera się na przepisach prawa administracyjnego.

W pracy zastosowano metodę dogmatyczno-prawną, poddając analizie elementy prawa administracyjnego w źródłach prawa powszechnie obowiązującego oraz obowiązującego w resorcie obrony narodowej. Wykorzystano również dostępną literaturę, a także źródła internetowe na temat współpracy wojska z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi.

2. Podstawowe pojęcia z zakresu współpracy jednostek wojskowych z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi

Zagadnienie współpracy jednostek wojskowych z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi wymaga przybliżenia podstawowych pojęć związanych z tym procesem. W pierwszej kolejności należy przybliżyć termin „organizacja non-profit”. W Polsce stosuje się jako jej synonimy: „organizacja dobroczynna”, „organizacja niedochodowa”, „niekomercyjna”, „organizacja społeczna”, „organizacja pozarządowa”, co nie oznacza, iż działalność non-profit z założenia jest deficytowa i przynosi straty¹.

„Non-profit” – to nazwa określająca organizację prowadzącą działalność na rzecz dobra prywatnego lub publicznego, niekierującą się korzyściami materialnymi. Zgodnie z przyjętą definicją międzynarodową sektor non-profit tworzą podmioty, które mają trwałą strukturę organizacyjną, przynależą do sektora prywatnego, mają charakter niezarobkowy (ich celem nie jest zysk) oraz charakteryzują się samorządnością i dobrowolnością².

Organizacja pozarządowa jest organizacją obywatelską, działającą z własnej inicjatywy na rzecz wybranego interesu publicznego i niedziałającą dla osiągnięcia zysku. Ogólnie rzecz biorąc, organizacja jest dobrowolnym stowa-

¹ M. Krzyżanowska, *Marketing usług organizacji niekomercyjnych*, Warszawa 2000, s. 11.

² *Raport o organizacjach non-profit w Polsce*, <<http://www.dces.diecezja.tarnow.pl/index.php/projekty/baza/baza-wiedzy-ogolna/336-2009-gus-raport-sektor-non-profit-w-polsce>>, dostęp: 10.2012.

rzyszeniem obywateli, które odgrywa istotną rolę ciała pośredniczącego między społeczeństwem obywatelskim³ a ośrodkami wykonywania władzy państwowej. Organizacje pozarządowe bywają nazywane trzecim sektorem – obok sektora publicznego (władze, administracja publiczna) i rynkowego (biznes, przedsiębiorczość), pełniąc szeroko rozumiane funkcje socjalne i obywatelskie⁴.

Definicję ustawową organizacji pozarządowej zawiera art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁵. Zgodnie z tą ustawą organizacjami pozarządowymi (non-profit) są w Polsce osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębne ustawy przyznają osobowość prawną⁶, w tym fundacje i stowarzyszenia niedziałające w celu osiągnięcia zysku.

Według Marii Halamskiej organizacje pozarządowe non-profit to specyficzne, współczesne formy samoorganizacji społecznej integrujące grupy obywateli. Charakteryzują się tożsamością społeczną, prywatnym charakterem inicjatywy, dobrowolnością uczestnictwa, niekomercyjnością, jak również znacznym udziałem wolontariatu. Odgrywają ważną rolę w kształtowaniu postaw ludzkich zarówno w odniesieniu do członków, jak i osób mających z nimi kontakt⁷. Ich środki finansowe przeznaczone są wyłącznie na realizację celów statutowych⁸.

Organizacje pozarządowe zostały zdefiniowane również na użytek resortu obrony narodowej w „Zasadach współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi” (zwron), które zostały wprowadzone decyzją nr 187/MON z dnia 9 czerwca 2009 r. w sprawie wprowadzenia zasad współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi⁹. Stosownie do § 2 pkt 1 zwron – organizacje pozarządowe są to w szczególności stowarzyszenia, związki stowarzyszeń, stowarzyszenia kultury fizycznej, fundacje, organizacje pracodawców, związki i samorządy zawodowe, uczelniane organizacje studenckie, uczniowskie lub uczelniane kluby sportowe, a także inne niebędące jednostkami sektora finansów publicznych osoby prawne i jednostki organizacyjne

³ Zob. szerzej definicje społeczeństwa obywatelskiego: M. Augustyniak, *Spoleczeństwo obywatelskie jako podłoże funkcjonowania organizacji pozarządowych*, w: *Działalność organizacji pozarządowych – 10 lat doświadczeń pod rządami ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie*, pod red. M. Falej, P. Majera, U Szymańskiej, Olsztyn 2014, s. 11–25.

⁴ J. Oniszczyk, *Współczesne państwo w teorii i praktyce, wybrane elementy*, Warszawa 2008, s. 257.

⁵ Dz.U. z 2014 r., poz. 1118, t.j., z późn. zm.

⁶ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych, Dz.U. z 2013 r., poz. 1030, t.j., z późn. zm.; Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, Dz.U. z 2013 r., poz. 950, t.j., z późn. zm.; Ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali, Dz.U. z 2000 r., Nr 80, poz. 903, t.j., z późn. zm.

⁷ M. Halamska, *Wiejskie organizacje pozarządowe*, Warszawa 2008, s. 14.

⁸ Przykładem takich organizacji są UNICEF, Europejska Rada Nieruchomości, Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, Fundacja Edukacji Europejskiej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Bank Żywności, Społeczne Towarzystwo Oświatowe, Europejskie Forum Młodych, Caritas Polska, biblioteki miejskie, świetlice socjoterapeutyczne i wiele innych. Zob. R. Kamiński, *Aktywność społeczności wiejskich. Lokalne inicjatywy organizacji pozarządowych*, Warszawa 2008, s. 22.

⁹ Dz. Urz. MON Nr 12, poz. 131, z późn. zm.

niemające osobowości prawnej z wyłączeniem partii politycznych, fundacji tych partii i komitetów wyborczych.

Rozpatrując zagadnienie współpracy jednostek wojskowych z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi, należy przybliżyć pojęcie partnera społecznego resortu obrony narodowej. Przede wszystkim cechuje go współpraca z wojskiem na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa. Zgodnie z § 2 pkt 2 zwron – partner społeczny jest to podmiot prowadzący działalność społecznie użyteczną, np.: kulturalną, naukową, badawczo-rozwojową, wychowawczą, sportową, turystyczną i oświatową, m.in. muzea, instytuty badawcze. Mogą nim być również publiczne i niepubliczne uczelnie i szkoły, np.: szkoły z rozszerzonym programem edukacji dla bezpieczeństwa, noszące imię polskich oddziałów, pododdziałów i formacji zbrojnych bądź też noszących imię żołnierzy walczących o niepodległość Polski. Zaliczyć tu należy również kościelne osoby prawne i inne jednostki organizacyjne, w szczególności organizacje kościelne, działające na podstawie ustaw o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz o stosunku państwa do innych Kościołów i związków wyznaniowych, jeżeli prowadzą działalność pożytku publicznego.

Nieco uwagi należy poświęcić organizacji pożytku publicznego. Termin ten został wprowadzony w Polsce 1 stycznia 2004 r. na mocy przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. **Organizacją pożytku publicznego** może być organizacja pozarządowa (z wyjątkiem partii politycznych, związków zawodowych, organizacji pracodawców oraz samorządów zawodowych), jak również spółka kapitałowa powołana w celu niezwiązanym z prowadzeniem działalności gospodarczej, jeżeli prowadzi działalność w obszarach tzw. pożytku publicznego, które zostały ustalone w wymienionej wyżej ustawie. Ponadto organizacja musi spełniać dodatkowe kryteria, dotyczące m.in.: jawności działania, kontroli organizacji, nie może prowadzić działalności w celu osiągnięcia zysku, a całość dochodu musi przeznaczać na cele statutowe, nie zaś do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy lub pracowników. Poza tym organizacja pożytku publicznego musi przedkładać sprawozdania ze swojej działalności, tak aby wszyscy zainteresowani mogli uzyskać informację, na co zostały wydatkowane pieniądze pozyskane od darczyńców.

Współpraca strony wojskowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi jest związana bezpośrednio z udostępnianiem nieruchomości wojskowych na ten cel. Zasób nieruchomości¹⁰ wojskowych stanowią grunty i budynki pozostające w administracyjnoprawnej formie władania nieruchomości, którą jest trwały zarząd¹¹.

¹⁰ Zgodnie z art. 46 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, Dz.U. z 2014 r., poz. 121, t.j., nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności.

¹¹ Trwały zarząd – regulowana przez prawo administracyjne prawna forma władania nieruchomością państwową lub samorządową przez państwową lub samorządową jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej.

Obowiązująca obecnie ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami¹² zawiera administracyjne materialne aspekty trwałego zarządu oraz szczegółowo reguluje jego istotę. Jednostka organizacyjna, na rzecz której ustanowiono trwały zarząd, ma przede wszystkim prawo do korzystania z nieruchomości w celu prowadzenia działalności należącej do zakresu jej działania, a w szczególności do dysponowania nieruchomością na cele budowlane w rozumieniu prawa budowlanego, za zgodą organu nadzorującego, oraz do oddania nieruchomości w najem, dzierżawę lub użyczenie. Czas oddania nieruchomości w trwały zarząd może być oznaczony albo nieoznaczony. Trwały zarząd ustanawia i przekazuje właściwy organ, który stwierdza również jego wygaśnięcie w określonych przypadkach – w drodze decyzji administracyjnej. Takim przypadkiem jest decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, która stanowi podstawę do wydania przez wojewodę albo starostę decyzji o wygaśnięciu trwałego zarządu ustanowionego na nieruchomości przeznaczonej na pas drogowy w czasie do 18 miesięcy, stanowiącej własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego¹³.

3. Cele, zadania i formy współpracy wojska z partnerem społecznym

Podstawową formą zaangażowania społeczeństwa w działalność na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa jest współpraca Sił Zbrojnych RP z partnerami społecznymi (organizacjami pozarządowymi, jednostkami samorządu terytorialnego, uczelniami, szkołami, muzeami, organizacjami kościelnymi), których cele statutowe pozostają zbieżne z dziedziną obronności. Współpraca ta wynika z potrzeb i jest też konsekwencją obowiązku nałożonego przez konstytucyjną zasadę pomocniczości państwa. Należy podkreślić, że aspekt zasady pomocniczości odnosi się do jednostek i ich organizacji pozostających poza systemem władzy publicznej oraz ma bezpośrednie przełożenie na prawną sytuację tych podmiotów¹⁴.

Podstawowymi celami współpracy organizacji pozarządowych z resortem obrony narodowej jest pogłębianie świadomości obronności państwa i pro-obronne wychowanie młodzieży. W tym zakresie mieści się również budowanie społecznego zaplecza Sił Zbrojnych RP, w tym pozyskiwanie najlepszych kandydatów do służby wojskowej. Podkreślić też należy pozyskiwanie społecznej akceptacji dla polityki obronnej państwa oraz kreowanie i umacnianie pozytywnego wizerunku Sił Zbrojnych RP i Sił Powietrznych oraz rozwijanie więzi pomiędzy wojskiem a jego otoczeniem zewnętrznym. Zaliczyć do tej współpracy należy upowszechnianie działalności wolontariackiej na rzecz obrony narodowej, edukację młodzieży szkolnej w zakresie tradycji i historii oręża polskiego oraz wiedzy na temat aktualnych problemów obronności Rzeczypospolitej

¹² Dz.U. z 2014 r., poz. 518, t.j., z późn. zm.

¹³ Zob. ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, Dz.U. z 2013 r., poz. 687, t.j., z późn. zm.

¹⁴ T. Bałowski, *Administracyjnoprawna sytuacja jednostki w świetle zasady pomocniczości*, Kraków 2007, s. 76.

Polskiej, kształcenie ekologiczne młodzieży oraz rozwijanie jej predyspozycji i umiejętności przydatnych w służbie wojskowej. Celem współdziałania jest również pomoc w organizacji wspólnych przedsięwzięć (impres) o charakterze rocznicowym i rekreacyjno-szkoleniowym, a także zapewnienie żołnierzom i pracownikom cywilnym wojska warunków do działalności i rozwijania swoich zainteresowań w zakresie działania danego partnera społecznego.

Podstawowymi zadaniami jednostek wojskowych w zakresie przedmiotowej współpracy jest podejmowanie współdziałania z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi, prowadzącymi działalność na rzecz obronności państwa, uczestnikami i weteranami misji wojskowych poza granicami państwa oraz ich rodzinami; rozwijanie współpracy i monitorowanie działalności organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych w zakresie tworzenia społecznego zaplecza Sił Zbrojnych i obronności oraz współdziałania w budowaniu społecznej akceptacji dla działalności wojska; inspirowanie organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych do podejmowania aktywności na rzecz Narodowych Sił Rezerwowych; współdziałanie z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi podejmującymi działalność na rzecz pomocy kombatantom i byłym żołnierzom zawodowym oraz weteranom misji wojskowych poza granicami państwa, a także ich rodzinom; upowszechnianie nowoczesnych form edukacji obronnej społeczeństwa we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi realizującymi programy dla młodzieży w zakresie realizacji innowacyjnych programów przysposobienia wojskowego oraz edukacji dla bezpieczeństwa; organizowanie współpracy w zakresie przygotowania młodzieży do służby w profesjonalnej armii, w tym w Narodowych Siłach Rezerwowych; informowanie organizacji pozarządowych i partnerów społecznych o wszystkich zmianach przepisów prawa dotyczących współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi; wspieranie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć o charakterze patriotyczno-religijnym zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Formy współpracy są różnorodne. Zależą od sytuacji prawnej i działań podejmowanych przez jednostki wojskowe. Narzędziem prawnym jest porozumienie o współpracy, które nosi cechy cywilnoprawne. W ramach zawartego porozumienia przekazuje się mienie ruchome Skarbu Państwa uznane za zbędne dla Sił Zbrojnych RP w procesie użyczenia nieruchomości i pomieszczeń. Nie są to administracyjnoprawne narzędzia władania nieruchomościami, jednak prawo nie przewiduje w tym celu administracyjnych form działania organów wojskowych.

W ramach tej współpracy należy wskazać na działalność świadczoną przez organy wojskowe w postaci inspirowania partnerów społecznych do działania na rzecz obronności państwa, wspierania ich merytorycznie i logistycznie w zależności od potrzeb resortu obrony narodowej. Udzielanie im pomocy merytorycznej i metodycznej w zakresie opracowania programu nauczania przedmiotu przysposobienie obronne oraz delegowania instruktorów do prowadzenia zajęć z zakresu obronności.

Warto też wskazać działalność organizatorską organów wojskowych w zakresie angażowania organizacji w uroczystości o charakterze patriotycznym, apele poległych oraz apele pamięci i inne uroczystości organizowane przez jednostki wojskowe oraz partnerów społecznych.

4. Procedura udostępniania nieruchomości wojskowych na podstawie planu współpracy

Podstawą udzielenia wsparcia merytorycznego i logistycznego dla inicjatyw partnerów społecznych jest umieszczenie ich przedsięwzięć w „Planie współpracy”, który jest opracowywany na każdy rok na podstawie wniosków partnerów społecznych zgłoszonych do dowódców jednostek wojskowych, od których oczekiwane jest wsparcie.

Zakres wsparcia przedsięwzięć zawartych w planie współpracy obejmuje: pomoc organizacyjną, uczestnictwo przedstawicieli resortu obrony narodowej w przedsięwzięciach partnera społecznego, pokaz lub udostępnianie uzbrojenia i sprzętu wojskowego, pomieszczeń, poligonów, hal sportowych, strzelnic oraz innych nieruchomości lub ich części niezbędnych do realizacji inicjatyw uwzględnionych w planach, a także udział żołnierzy w tych inicjatywach.

Planowanie współpracy z partnerami społecznymi na kolejny rok jest precyzyjnym procesem ujętym w niżej przedstawiony harmonogram. Do 10 września chętni partnerzy społeczni zgłaszają wnioski do planu współpracy do dowódcy jednostki wojskowej. Do 30 września dowódca jednostki wojskowej przesyła drogą służbową plan współpracy odpowiednio do: Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Garnizonu Warszawa lub Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej w celu ich uzgodnienia. Do 31 października wymienieni dowódcy i KGŻW przesyłają uzgodnione plany do akceptacji Sekretarza Stanu. Do 15 listopada Sekretarz Stanu przesyła zaakceptowane plany współpracy odpowiednio do: Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Garnizonu Warszawa lub Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej w celu realizacji oraz do wiadomości do Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Wynika z tego, że udział Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Garnizonu Warszawa lub Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej jest etapem uzgodnień wydania opinii przed akceptacją przez Sekretarza Stanu.

Po otrzymaniu Planów od Sekretarza Stanu, dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych i KGŻW niezwłocznie umieszczają plany współpracy we właściwym serwisie internetowym oraz przesyłają podległym jednostkom organizacyjnym w celu realizacji.

Zgodnie z § 23 Zasad współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi wnioski zgłaszane przez partnera społecznego do planu współpracy muszą zawierać:

- szczegółowy zakres i rodzaj wsparcia merytorycznego i logistycznego przez resort obrony narodowej,
- nazwę jednostki wojskowej lub innej jednostki organizacyjnej, z którą wnioskodawca wstępnie ustalił wsparcie przedsięwzięcia,
- źródła finansowania,
- nazwy ewentualnych współorganizatorów,
- przewidywaną liczbę uczestników,
- planowane działania promocyjne.

W przypadku braku powyższych informacji dowódca jednostki wojskowej wezwie organizację do uzupełnienia wniosku. Dowódca jednostki wojskowej pełni funkcję organu administracyjnego, natomiast jednostka organizacyjna pełni rolę strony.

W ramach przedmiotowej współpracy partnerom społecznym udostępnia się nieruchomości wojskowe na podstawie zatwierdzonego powyższego planu, który zamieszcza się na ogólnodostępnej stronie internetowej – www.wojskopolskie.pl. Następnie partner społeczny przesyła do zarządcy danej nieruchomości pisemną informację z niezbędnymi danymi potrzebnymi do sporządzenia umowy użyczenia wraz z opinią bezpośredniego użytkownika danej nieruchomości i ewentualnymi uwagami co do sposobu i możliwości jej wykorzystania. Zarządca musi poinformować o planowanym zawarciu umowy użyczenia Wojskowy Oddział Gospodarczy (WOG) w celu przygotowania przez niego wszelkich potrzebnych materiałów dotyczących nieruchomości, które zostaną załączone do umowy. Po uzyskaniu wszystkich potrzebnych opinii oraz niezbędnych materiałów dochodzi do sporządzenia umowy użyczenia nieruchomości. Umowa jest trójstronna, czyli powinna zostać podpisana przez zarządcę, stowarzyszenie oraz użytkownika danej nieruchomości, następnie dochodzi do protokolarnego przekazania użyczonej nieruchomości na określony czas, a po jego zakończeniu dokonuje się jej odbioru.

5. Inne sposoby udostępnienia nieruchomości wojskowych na rzecz osób trzecich

Wsparcie logistyczne inicjatyw nieujętych w planach współpracy może być udzielone na wniosek partnera społecznego tylko w uzasadnionych sytuacjach, gdy kierowane są potrzebami Sił Zbrojnych bądź ważnymi uwarunkowaniami społecznymi. Ta przesłanka została zawarta w § 26 zwron. Takie udostępnienie partnerom społecznym nieruchomości lub ich części znajdujących się w trwałym zarządzie jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej odbywa się na zasadzie udzielenia indywidualnych zgód. Narzędziem prawnym w tym zakresie jest zawarcie umowy najmu bądź umowy dzierżawy lub użyczenia. Decyzja na temat wyboru rodzaju umowy podejmowana jest przez trwałego zarządcę.

Powyższy sposób udostępniania nieruchomości wojskowych na rzecz osób trzecich ma miejsce w przypadku, gdy występują ograniczenia uniemożliwiające zagospodarowanie jej przez Agencję Mienia Wojskowego¹⁵, Wojskową Agencję Mieszkaniową¹⁶ lub gdy dane stowarzyszenie nie jest objęte planem współpracy. Wtedy udostępnianie może nastąpić za zgodą Dyrektora Departamentu Infrastruktury Ministerstwa Obrony Narodowej (Dyrektor DI MON), zgodnie z § 31 pkt 3 i § 41 pkt 3 Decyzji 230/MON z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie gospodarowania niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu komórek organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej i jednostek podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych¹⁷ oraz zgodnie z § 26 Decyzji 187/MON w sprawie wprowadzenia zasad współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi.

Udostępnienie nieruchomości następuje na wniosek stowarzyszenia. Po pozytywnym zaopiniowaniu przez bezpośredniego użytkownika wniosek kierowany jest do właściwego trwałego zarządcy w celu dalszego opiniowania. W kolejnym etapie zarządca nieruchomości występuje z wnioskiem do Szefa Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych (IWspSZ). Szef IWspSZ opiniuje go i sprawdza, czy posiada on wszystkie zgody i opinie potrzebne do dalszego procedowania. Następnie, po wydaniu pozytywnej opinii, wniosek wraz ze wszystkimi załącznikami przesyłany jest do Dyrektora DI MON w celu uzyskania zgody na zawarcie umowy. Po udzieleniu zgody wniosek wraca do zarządcy, który przygotowuje umowę dotyczącą danej nieruchomości. Umowa jest trójstronna, tzn. powinna zostać podpisana przez zarządcę, stowarzyszenie oraz użytkownika danej nieruchomości. Wniosek powinien zawierać: numer kompleksu wojskowego, dane ewidencyjne nieruchomości wraz ze wskazaniem jednostki władającej nieruchomością oddaną w trwały zarząd, wskazanie podmiotu zainteresowanego wykorzystaniem nieruchomości, planowany termin użyczenia i sposób wykorzystania nieruchomości, uzasadnienie i przyczynę braku możliwości udostępnienia jej do AMW lub WAM bądź braku ujęcia w planach współpracy.

Udostępnienie nieruchomości może nastąpić również na podstawie § 29 wcześniej wspomnianej Decyzji 187/MON, jako wsparcie działalności statutowej w dziedzinie obronności prowadzonej przez organizacje pozarządowe.

Nieruchomości Skarbu Państwa lub ich części znajdujące się w trwałym zarządzie jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej mogą być w miarę możliwości użyczone bezpłatnie na siedziby organizacji

¹⁵ Działalność tę regulują przepisy ustawy z dnia 30 maja 1996 r. o gospodarowaniu niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa oraz o Agencji Mienia Wojskowego, Dz.U. z 2013 r., poz. 712, t.j., z późn. zm.

¹⁶ Działalność tę regulują przepisy ustawy z dnia 22 czerwca 1992 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. z 2010 r., Nr 206, poz. 1367, t.j., z późn. zm.

¹⁷ Decyzji 230/MON z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie gospodarowania niektórymi składnikami mienia Skarbu Państwa będącego we władaniu komórek organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej i jednostek podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych, Dz.Ur. MON, Nr 13, poz. 185, z późn. zm.

pozarządowych prowadzących działalność statutową w dziedzinie obronności państwa na podstawie umowy użyczenia, zawartej przez szefa właściwego terytorialnie zarządu infrastruktury, za zgodą Dowódcy Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Garnizonu Warszawa lub Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej, po uwzględnieniu opinii Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

Procedura udostępnienia nieruchomości bardzo lapidarnie, ale szczerkowo opisana została w § 29 wspomnianej Decyzji 187/MON. Według tego zapisu organizacja pozarządowa kieruje wniosek do bezpośredniego użytkownika nieruchomości, czyli dowódcy jednostki wojskowej w celu uzyskania opinii. Zaopiniowany wniosek przesyłany jest do trwałego zarządcy w celu uzgodnienia danych ewidencyjnych nieruchomości. W kolejnym etapie zarządca nieruchomości po sprawdzeniu występuje z wnioskiem do Szefa Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych o opinię. Następnie Szef IWspSZ przedmiotowy wniosek opracowuje i opiniuje, po czym przedkłada go do zatwierdzenia Dowódcy Generalnemu Rodzajów Sił Zbrojnych, który po uwzględnieniu pozytywnej opinii Szefa Sztabu Generalnego WP wyraża zgodę na użyczenie pomieszczeń na siedzibę danej organizacji. Po udzieleniu zgody wniosek wraca do zarządcy, który przygotowuje umowę dotyczącą danej nieruchomości.

6. Zakończenie

Współpraca Wojska Polskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi pełni obecnie znaczącą rolę. Po pierwsze, przyznanie dowódcom jednostek wojskowych prawa do swobody decyzji o zawarciu porozumień o współpracy oraz samodzielności w planowaniu współpracy, a tym samym pozafinansowym wspieraniu inicjatyw partnerów, korzystnie wpływa na poczucie odpowiedzialności dowódców za ten obszar zadań jednostki, a w konsekwencji przyczynia się do rozwoju współpracy wojska ze społeczeństwem. Po drugie, planowanie współpracy w jednostkach wojskowych, a także wzmocniony system informowania o możliwościach współpracy z partnerami społecznymi znacząco wpłynęły na zainteresowanie lokalnych społeczności współpracą z wojskiem, co jest mocno akcentowane w corocznych planach współpracy. Po trzecie, rozwijanie współpracy jednostek wojskowych ze stowarzyszeniami, szkołami, uczelniami, władzami samorządowymi i innymi partnerami społecznymi zostało ocenione jako skuteczne narzędzie kształtowania pozytywnego wizerunku Sił Zbrojnych RP oraz promocji służby wojskowej.

Należy zatem stwierdzić, że współpraca resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami społecznymi jest jednym z filarów kreowania i realizowania polityki obronnej państwa. Resort obrony narodowej dokłada wielu starań mających na celu powiększenie grona partnerów społecznych i zwiększenie aktywności obywatelskiej na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa.

**MILITARY PROPERTY RELEASE NON-GOVERNMENT ORGANIZATIONS
AND OTHER SOCIAL PARTNERS**

SUMMARY

The paper presents the essence of the non-government organization and social partner. Also it refers to the aims and objectives of the military cooperation with these entities. Moreover it shows in the fields of the co-operation and the procedure of releasing the military estate to them. It was pointed out that this process is based on the Cooperation Plan, or on the basis of individual consent issued by the Director of the Department of Infrastructure.

KEY WORDS: military real estate, non-governmental organizations, social partners

